

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про академічну доброчесність

Верховна Рада України визнає академічну доброчесність важливою передумовою провадження якісної освітньої та наукової (творчої) діяльності, здобуття якісної освіти, утвердження в суспільстві довіри до результатів навчання і наукових (творчих) досягнень, а також формування поваги до честі та гідності людини.

Цей Закон проголошує базові цінності та визначає основні принципи і правила академічної доброчесності, правові та організаційні механізми її формування та забезпечення, основні ознаки і види порушень академічної доброчесності та заходи реагування на такі порушення.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

1) автор – фізична особа, яка своєю працею створила академічний твір (його частину) чи навчальну роботу (її частину);

2) академічна доброчесність – сукупність цінностей, принципів і заснованих на них правил, якими мають керуватися суб'єкти академічної діяльності під час провадження такої діяльності;

3) академічний твір – твір у сфері освіти чи науки, виражений у формі дисертації, творчого мистецького проекту, кваліфікаційної роботи, курсової роботи, наукової монографії, наукової статті, підручника, навчального посібника або в іншій формі, визначеній законодавством та/або внутрішнім актом;

4) внутрішній акт – документ закладу освіти, наукової установи, іншого суб'єкта академічної діяльності, затверджений у встановленому порядку його колегіальним органом управління, що стосується питань академічної доброчесності;

5) джерело інформації – друковане чи електронне видання, архівний матеріал, інтернет-ресурс, особиста комунікація, інше джерело, з якого отримано інформацію, що використовується в академічному творі чи навчальній роботі;

6) навчальна робота – результат виконання здобувачем освіти навчального завдання (навчальних завдань), відображений у текстовій, візуальній, аудіовізуальній, пластичній, цифровій чи іншій формі;

7) суб'єкти академічної діяльності – педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники, інші вчені, здобувачі освіти, вступники, учасники та організатори конкурсів, експерти у сфері освіти і науки, суб'єкти освітньої діяльності, суб'єкти наукової діяльності;

8) уповноважений орган – колегіальний орган закладу освіти, наукової установи, уповноважений відповідно до цього Закону розглядати повідомлення про порушення академічної доброчесності та/або застосовувати заходи реагування на порушення академічної доброчесності, визначені відповідно до цього Закону внутрішнім актом;

9) уповноважена особа – педагогічний, науково-педагогічний, науковий працівник закладу освіти, наукової установи, уповноважений відповідно до цього Закону реагувати на порушення академічної доброчесності, розглядати повідомлення про порушення академічної доброчесності та/або застосовувати заходи реагування на порушення академічної доброчесності, визначені відповідно до цього Закону внутрішнім актом.

Стаття 2. Сфера дії Закону

1. Цей Закон поширюється на суспільні відносини, що виникають у зв'язку з провадженням академічної діяльності, яка охоплює:

наукову, науково-педагогічну, педагогічну, викладацьку діяльність;

навчальну діяльність здобувачів освіти;

освітню діяльність закладів освіти, наукових установ;

створення, виконання та оцінювання проектів у сфері освіти і науки;

створення, рецензування, наукове редагування академічних творів;

вступні випробування у закладах освіти (наукових установах);

проведення олімпіад, турнірів, конкурсів, змагань та інших заходів змагального характеру у сфері освіти і науки та участь у таких заходах (далі – конкурси);

присудження наукових ступенів і ступенів освіти, присвоєння вчених і педагогічних звань, кваліфікаційних категорій, обрання дійсних членів (академіків) і членів-кореспондентів Національної академії наук України та національних галузевих академій наук України;

здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості освіти;

атестацію наукових працівників;

державну атестацію наукових установ і закладів вищої освіти у частині провадження ними наукової і науково-технічної діяльності;

здійснення наукової і науково-технічної експертизи.

2. Дія цього Закону не поширюється на відносини щодо набуття, здійснення та захисту особистих немайнових та майнових авторських та/або суміжних прав.

Стаття 3. Законодавство, що регулює питання забезпечення академічної доброчесності

1. Законодавство, що регулює питання забезпечення академічної доброчесності, ґрунтується на Конституції України і складається з цього Закону, законів України "Про освіту", "Про вищу освіту", "Про фахову передвищу освіту", "Про професійну освіту", "Про повну загальну середню освіту", "Про дошкільну освіту", "Про позашкільну освіту", "Про наукову і науково-технічну діяльність", інших законів України та актів законодавства, прийнятих на їх виконання, міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана в установленому порядку.

2. Заклад освіти, наукова установа в межах своєї автономії має право самостійно приймати рішення з будь-яких питань формування, забезпечення та популяризації академічної доброчесності, не врегульованих законом.

Стаття 4. Цінності та принципи академічної доброчесності

1. Суб'єкти академічної діяльності зобов'язані дотримуватися цінностей, принципів і правил академічної доброчесності, що визначені цим Законом та іншими законами України відповідно до цього Закону, а також міжнародними документами, підписаними від імені України в установленому законодавством порядку.

Суб'єкти академічної діяльності, які відповідно до законодавства мають право ухвалювати внутрішні акти, можуть визначати у таких актах додаткові цінності, принципи і правила академічної доброчесності, що не мають суперечити тим, що визначені цим Законом.

Суб'єкти академічної діяльності зобов'язані формувати та утверджувати культуру академічної доброчесності в їхніх академічних спільнотах, що ґрунтується на цінностях, принципах і правилах академічної доброчесності.

2. Базовими цінностями академічної доброчесності є:

чесність суб'єктів академічної діяльності перед собою та іншими особами;
довіра до результатів академічної діяльності інших осіб, зокрема до того, що ці результати здобуті чесно та з дотриманням відповідних правил і стандартів;

повага до честі і гідності своєї та інших членів академічної спільноти, цінування різноманіття думок, повага до прав інтелектуальної власності інших осіб;

справедливість у ставленні суб'єктів академічної діяльності один до одного, зокрема створення справедливих політик закладів освіти, наукових установ, послідовне та неупереджене реагування на порушення академічної доброчесності, доброчесне оцінювання результатів академічної діяльності;

відповідальність суб'єктів академічної діяльності перед собою, один перед одним і перед суспільством за результати своєї академічної діяльності;

стійкість у доброчесному провадженні своєї академічної діяльності незалежно від зовнішніх і внутрішніх спонукань до порушення академічної доброчесності та від наявності чи відсутності зовнішнього контролю;

рішучість у формуванні та утвердженні культури академічної доброчесності, сміливість у захисті академічної доброчесності в академічній діяльності.

3. Основними принципами академічної доброчесності є:

пріоритетність забезпечення дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти шляхом застосування відповідних методів навчання, виховання, стимулювання і заохочення;

відкритість інформації про правила академічної доброчесності, види порушень академічної доброчесності та відповідальність за них;

нетерпимість (нульова толерантність) до будь-яких проявів порушення академічної доброчесності;

повага до результатів академічної діяльності (авторства) іншої людини та непорушність прав інтелектуальної власності;

уникнення конфлікту інтересів.

Розділ II. ОСНОВНІ ПРАВИЛА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Стаття 5. Академічна доброчесність у педагогічній, науково-педагогічній, викладацькій діяльності

1. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники, інші особи, які здійснюють викладацьку діяльність, зобов'язані дотримуватися таких правил:

ставитися з повагою до здобувачів освіти та інших учасників освітнього процесу;

грунтувати власну діяльність на надійних і достовірних даних, що базуються на результатах досліджень та відображають сучасний стан знань з відповідних питань;

перевіряти надійність і достовірність інформації, що надається здобувачам освіти та іншим учасникам освітнього процесу;

чітко окреслювати очікувані результати навчання, встановлювати зрозумілі вимоги до виконання навчальних завдань та мати прозору систему оцінювання результатів навчання здобувачів освіти, яка базується на чітких оприлюднених критеріях;

добросовісно оцінювати академічні твори та навчальні роботи здобувачів освіти, переконуватися у відсутності ознак порушення академічної доброчесності;

власним прикладом сприяти формуванню у здобувачів освіти академічної доброчесності;

стимулювати та заохочувати здобувачів освіти до дотримання академічної доброчесності;

вчасно, неупереджено, невивірковано реагувати на будь-які прояви порушення академічної доброчесності, припиняти такі порушення, застосовувати до здобувачів освіти заходи реагування на порушення академічної доброчесності у випадках і порядку, визначених цим Законом, спеціальними законами та/або внутрішніми актами.

2. Забороняється доведення до здобувачів освіти завідомо неправдивої чи викривленої інформації, сфабрикованих чи сфальсифікованих даних, крім випадків, зумовлених навчальними та/або методичними цілями, зокрема з метою формування у здобувачів освіти критичного мислення, вміння критично сприймати та аналізувати інформацію.

Стаття 6. Академічна доброчесність у науковій діяльності

1. Суб'єкти наукової і науково-технічної діяльності зобов'язані дотримуватися таких правил:

дотримуватися цінностей, принципів і правил академічної доброчесності;
забезпечувати прозорість наукового дослідження (з урахуванням визначених законодавством обмежень) шляхом надання (зазначення, повідомлення тощо) достовірної (правдивої) інформації про первинні дані дослідження, використані/застосовані методи, методики, матеріали, обладнання тощо, порядок проведення і результати власних досліджень, джерела використаної інформації, власну дослідницьку діяльність;

аналізувати надійність і достовірність вихідної інформації та раніше отриманих наукових результатів, що використовуються для отримання нових наукових результатів;

формулювати або формувати висновки і рекомендації за результатами досліджень на основі належних доказів і фактів;

чітко виокремлювати і розмежовувати результати власної наукової діяльності та результати наукової діяльності інших осіб;

під час оприлюднення результатів досліджень нести відповідальність за їх достовірність і вплив на суспільство.

Стаття 7. Академічна доброчесність у навчальній діяльності здобувачів освіти

1. Здобувачі освіти у своїй навчальній діяльності зобов'язані дотримуватися таких правил:

виконувати кожне навчальне завдання самостійно, крім випадків, якщо його виконання передбачає участь декількох осіб та/або правилами виконання відповідних завдань дозволено отримання допомоги від інших осіб, використання допоміжних матеріалів та засобів, у тому числі з інтернет-ресурсів;

у разі використання у власному академічному творі результатів інтелектуальної творчої діяльності іншого автора (текстів, зображень, ідей, розробок, тверджень, відомостей, думок тощо) зазначати посилання на відповідне джерело інформації та/або відповідного автора;

академічний твір здобувача освіти може включати раніше створений ним академічний твір (повністю або частково) лише у разі, якщо це дозволено умовами навчального завдання.

Стаття 8. Академічна доброчесність під час створення та оприлюднення академічних творів

1. Під час створення академічного твору автор повинен дотримуватися цінностей, принципів і правил академічної доброчесності.

Якщо в академічному творі використані результати інтелектуальної творчої діяльності (текст, зображення, ідея, розробка, твердження, відомості, думка тощо) іншої особи, про це має бути зазначено в такому академічному творі з посиланням на відповідне джерело інформації та/або відповідного автора.

Посилання на джерело інформації здійснюється у спосіб, що дає змогу виокремити внесок автора в академічному творі серед результатів інтелектуальної творчої діяльності інших осіб.

2. Академічний твір повинен містити достовірну інформацію та не має містити сфабрикованої чи сфальсифікованої автором інформації.

У разі наведення припущень чи недоведених тверджень про це має бути зазначено в академічному творі.

3. В оприлюдненому академічному творі зазначаються всі його автори.

4. У разі використання в академічному творі об'єкта, згенерованого штучним інтелектом, автор повинен повідомити про це в такому творі із зазначенням методики генерування та/або посилання на відповідну комп'ютерну програму чи її опис згідно з вимогами щодо оформлення та/або оприлюднення відповідних академічних творів, визначених відповідним суб'єктом академічної діяльності.

5. В оприлюдненому академічному творі, крім авторів, зазначаються й інші особи, які брали участь у роботі над ним (надання рекомендацій, консультування, редагування, оформлення, виконання експериментів, розрахунків, перекладу тощо), із зазначенням характеру внеску кожної з таких осіб.

Інформація про рецензента (рецензентів) академічного твору може не оприлюднюватися відповідно до редакційної політики видавця.

6. У разі використання автором у новому академічному творі власних раніше опублікованих наукових результатів (частково або повністю) про це має бути обов'язково зазначено в цьому новому академічному творі.

7. Тексти прийнятих до захисту у закладі вищої освіти, науковій установі дисертацій, кваліфікаційних робіт, підписані кваліфікованим електронним підписом, оприлюднюються до їх захисту у машинозчитувальному форматі, на постійній основі, з наданням вільного доступу до них без проходження автентифікації та з дотриманням інших вимог, визначених законодавством, зокрема положенням про Національний репозитарій академічних текстів, затвердженим Кабінетом Міністрів України.

Стаття 9. Академічна доброчесність під час оцінювання результатів академічної діяльності

1. Кожен має право на доброчесне оцінювання результатів його академічної діяльності.

Оцінюванню підлягають персональні (індивідуальні) результати діяльності особи, досягнуті нею особисто, або результати діяльності авторського колективу, що їх отримав.

2. Особи, які проводять оцінювання, зобов'язані вживати всіх заходів, визначених цим Законом, спеціальними законами, іншими актами законодавства, внутрішніми актами, щоб оцінювання здійснювалося:

з дотриманням визначених у цьому Законі цінностей, принципів і правил академічної доброчесності;

відповідно до заздалегідь визначених і оприлюднених вимог до об'єкта оцінювання, процедур оцінювання та чітких і зрозумілих критеріїв оцінювання;

за допомогою методів та інструментів оцінювання, що здатні забезпечити досягнення мети оцінювання;

за відсутності недозволеної допомоги під час оцінювання результатів діяльності та/або створених для окремої особи (групи осіб) переваг чи перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження оцінювання (крім додаткової підтримки для осіб з особливими освітніми потребами);

за відсутності конфлікту інтересів або після його врегулювання в порядку, встановленому законодавством;

за відсутності упередженого ставлення або дискримінації особи за будь-якою ознакою.

3. Забороняється оцінювати людину, її поведінку, зовнішній вигляд, одяг та інші ознаки, якщо вони не є об'єктом оцінювання відповідно до заздалегідь визначених і оприлюднених вимог до результатів її академічної діяльності.

Стаття 10. Академічна доброчесність в експертній діяльності

1. Особи, які здійснюють експертну діяльність у межах процедур забезпечення якості освіти, державного нагляду (контролю) у сфері освіти, державної атестації наукових установ та закладів освіти, проведення конкурсів, здійснення наукової і науково-технічної експертиз, рецензування академічних творів, наукових і науково-технічних проектів, інших процедур у сфері освіти і науки, зобов'язані дотримуватися цінностей, принципів і правил академічної доброчесності, визначених цим Законом та іншими актами, що встановлюють порядок проведення відповідних процедур.

2. Політики, заходи та процедури забезпечення академічної доброчесності в експертній діяльності визначаються законодавством та внутрішніми актами суб'єктів, що залучають осіб до здійснення експертної діяльності.

3. Особа не може брати участь у процедурах і заходах зовнішнього забезпечення якості освіти щодо закладу освіти, наукової установи, в яких вона працювала чи здобувала освіту, протягом трьох років з дня звільнення або завершення навчання у відповідних закладі освіти чи науковій установі.

Стаття 11. Академічна доброчесність під час організації і проведення конкурсів

1. Організатор конкурсу зобов'язаний:

чітко визначати категорії осіб/суб'єктів, які можуть брати участь у конкурсі;

створити рівні умови для всіх учасників конкурсу на всіх етапах його проведення;

визначити, заздалегідь оприлюднити чіткі і зрозумілі правила проведення конкурсу та забезпечити їх безумовне дотримання.

2. У правилах проведення конкурсу визначаються вимоги щодо дотримання академічної доброчесності учасниками конкурсу, членами журі та конкурсної комісії, іншими особами, залученими до проведення конкурсу, здійснення експертизи чи оцінювання, заходи реагування на порушення академічної доброчесності.

3. Учасник конкурсу повинен виконувати всі конкурсні завдання самостійно, демонструвати результати виключно власної діяльності, крім випадків, якщо виконання конкурсного завдання передбачає участь декількох осіб або якщо внутрішнім актом дозволено одержання допомоги для виконання конкурсного завдання.

Розділ III. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Стаття 12. Система забезпечення академічної доброчесності у закладах освіти, наукових установах

1. Заклади освіти, наукові установи зобов'язані мати визначену своїми внутрішніми актами систему забезпечення академічної доброчесності, що ґрунтується на цінностях, принципах і правилах академічної доброчесності та в освітній діяльності є складовою внутрішньої системи забезпечення якості освіти.

2. Система забезпечення академічної доброчесності включає:

внутрішню політику щодо формування, забезпечення та популяризації академічної доброчесності;

вимоги до створення, оприлюднення, виконання та оцінювання академічних творів, навчальних робіт у частині забезпечення академічної доброчесності;

заходи, спрямовані на формування та утвердження культури академічної доброчесності;

порядок формування, повноваження та відповідальність уповноважених органів;

повноваження та відповідальність уповноважених осіб;

процедуру розгляду повідомлень про порушення академічної доброчесності, зокрема гарантії дотримання прав учасників освітнього процесу та вчених під час розгляду таких повідомлень, порядок прийняття рішень про застосування до особи заходів реагування на порушення академічної доброчесності та порядок оскарження таких рішень.

3. Політики, заходи та процедури забезпечення академічної доброчесності закладу освіти, у частині, що стосується здобувачів освіти, погоджуються вищим органом самоврядування здобувачів освіти відповідного закладу (за наявності), а для закладів вищої освіти – також Науковим товариством студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених.

Положення внутрішнього акта не можуть суперечити цьому Закону та іншим актам законодавства.

4. Політики, заходи та процедури забезпечення академічної доброчесності, а також їх реалізація закладами освіти, науковими установами повинні:

1) підвищувати обізнаність усіх учасників освітнього процесу, вчених щодо цінностей, принципів, правил академічної доброчесності;

2) сприяти дотриманню академічної доброчесності всіма учасниками освітнього процесу, вченими;

3) мінімізувати можливості для порушення академічної доброчесності;

4) визначати механізми для запобігання виникненню та врегулювання конфліктів інтересів;

5) забезпечувати дієве реагування на факти порушення академічної доброчесності.

5. Заклади освіти, наукові установи зобов'язані оприлюднювати на своїх веб-сайтах, а у разі їх відсутності – на офіційних веб-сайтах своїх засновників внутрішні акти, що визначають політики, заходи та процедури забезпечення академічної доброчесності.

6. Заклади освіти, наукові установи зобов'язані здійснювати перевірку академічних творів, які вони видають, а також які оприлюднюються у заснованих ними виданнях або у виданнях, рекомендованих ними до друку, на відсутність ознак порушення академічної доброчесності.

7. Керівники закладів освіти, наукових установ та їхніх структурних підрозділів зобов'язані забезпечувати функціонування системи академічної доброчесності закладу освіти, наукової установи, структурного підрозділу шляхом:

організації розроблення, своєчасного оновлення та оприлюднення внутрішніх актів з питань академічної доброчесності на офіційному веб-сайті закладу освіти, наукової установи, а в разі його відсутності – на офіційному веб-сайті засновника;

систематичного проведення регулярних заходів з популяризації, пропагування, підвищення обізнаності про цінності, принципи, правила академічної доброчесності, вивчення і розгляду вітчизняного та іноземного досвіду щодо забезпечення академічної доброчесності тощо;

забезпечення доступу (за потреби) учасників освітнього процесу, вчених до спеціалізованого програмного забезпечення з виявлення ознак порушення академічної доброчесності відповідно до внутрішніх актів;

забезпечення обов'язкового фіксування повідомлень про порушення академічної доброчесності;

організації перевірки повідомлень про порушення академічної доброчесності особами, які претендують на посади наукових, науково-педагогічних, педагогічних працівників, що має відбуватися на засадах, визначених статтею 37 цього Закону;

забезпечення належного розгляду повідомлень про порушення академічної доброчесності, притягнення до відповідальності осіб, які порушили академічну доброчесність, документування прийнятих рішень, розміщення їх на офіційному веб-сайті закладу освіти, наукової установи, а в разі його відсутності – на офіційному веб-сайті засновника.

Стаття 13. Забезпечення академічної доброчесності здобувачів освіти

1. Для забезпечення академічної доброчесності здобувачів освіти заклади освіти, наукові установи:

проводять навчання з академічної доброчесності, зокрема з академічного письма;

вживають заходів для недопущення надмірного навчального навантаження здобувачів освіти, забезпечують відповідність обсягу і рівня складності завдань для самостійної роботи часу, відведеному навчальним планом на її виконання.

2. Кожен педагогічний, науково-педагогічний, науковий працівник зобов'язаний формувати та утверджувати культуру академічної доброчесності здобувачів освіти шляхом:

- особистого дотримання академічної доброчесності;
- навчання принципам і правилам академічної доброчесності, підвищення рівня обізнаності здобувачів освіти щодо академічної доброчесності;
- стимулювання та заохочення здобувачів освіти до дотримання академічної доброчесності;
- формування завдань, що сприяють творчому підходу здобувача освіти до їх виконання;
- уникнення завдань для здобувачів вищої освіти, що полягають у відтворенні загальнодоступної інформації;
- припинення виявлених ним порушень академічної доброчесності здобувачами освіти;
- застосування до здобувачів освіти виховних заходів реагування на порушення академічної доброчесності;
- притягнення здобувача освіти до академічної відповідальності у випадках і порядку, визначених внутрішніми актами.

3. Батьки, інші законні представники неповнолітніх здобувачів освіти зобов'язані:

- формувати у своїх дітей усвідомлення необхідності дотримуватися цінностей, принципів і правил академічної доброчесності;
- заохочувати та стимулювати своїх дітей до дотримання ними академічної доброчесності;
- сприяти дотриманню дітьми академічної доброчесності.

Стаття 14. Забезпечення академічної доброчесності в управлінні закладом освіти, науковою установою

1. Посаду керівника закладу освіти, наукової установи не може обіймати особа, стосовно якої у порядку, визначеному цим Законом, було встановлено факт порушення академічної доброчесності, визначеного частиною другою статті 23, частиною четвертою статті 24 або частиною четвертою статті 25 цього Закону (протягом 10 років з дня встановлення такого факту).

У разі якщо такий факт встановлено стосовно особи, яка бере участь у конкурсі на посаду керівника закладу освіти, наукової установи, така особа виключається з переліку кандидатів на відповідну посаду.

У разі якщо такий факт встановлено стосовно керівника закладу освіти, наукової установи, така особа звільняється з посади відповідно до закону.

2. Внутрішні акти можуть передбачати проведення перевірки на предмет наявності порушень академічної доброчесності кандидатів на посади заступників керівника закладу освіти, наукової установи, керівників структурних підрозділів.

3. Педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники закладу освіти, наукової установи, які виконують адміністративно-управлінські функції, зобов'язані забезпечувати систематичний контроль за ефективністю (дієвістю) функціонування системи забезпечення академічної доброчесності на рівні відповідного закладу освіти, наукової установи або їхніх структурних підрозділів.

Стаття 15. Забезпечення академічної доброчесності у видавничій діяльності

1. Кожний видавець академічного твору зобов'язаний мати затверджені та оприлюднені правила, які унеможливають опублікування академічного твору, що містить порушення академічної доброчесності. Такі правила мають визначати, зокрема, процедури належного рецензування поданих для опублікування академічних творів, їх перевірки на наявність ознак порушення академічної доброчесності, порядок розгляду інформації про можливе порушення академічної доброчесності в опублікованому академічному творі.

2. У разі виявлення ознак порушення автором академічної доброчесності в академічному творі, поданому для опублікування, видавець має право відмовити в опублікуванні такого академічного твору та повідомити про порушення академічної доброчесності керівника установи (керівників установ), де працює автор.

3. Опублікований академічний твір, в якому виявлено факт порушення академічної доброчесності, відкликається видавцем у визначеному ним порядку з одночасним оприлюдненням причини відкликання.

Інформація про відкликання академічного твору надсилається видавцем до бібліотек, до яких були надіслані примірники такого академічного твору.

4. Академічний твір з моменту відкликання не вважається опублікованим і не враховується під час оцінювання академічної діяльності його автора.

Стаття 16. Забезпечення академічної доброчесності під час присудження ступенів, присвоєння звань, присвоєння (підтвердження) кваліфікаційних категорій, обрання дійсних членів (академіків) і членів-кореспондентів Національної академії наук України та національних галузевих академій наук України

1. Кожний академічний твір, на підставі чи з урахуванням якого здійснюється присудження наукового (освітньо-творчого) ступеня, ступеня вищої освіти, має бути перевірений на предмет наявності ознак порушення академічної доброчесності.

Встановлення факту порушення академічної доброчесності в академічному творі, зазначеному в абзаці першому цієї частини, є підставою для відмови у присудженні відповідного наукового (освітньо-творчого) ступеня, ступеня вищої освіти.

Рішення про відмову у присудженні освітньої кваліфікації ухвалює екзаменаційна комісія закладу освіти, наукової установи, а про відмову у присудженні наукового (освітньо-творчого) ступеня – спеціалізована вчена рада (разова спеціалізована вчена рада), спеціалізована рада з присудження ступеня доктора мистецтва.

2. Невід'ємною складовою процедури присвоєння особі вченого (педагогічного) звання, присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії, обрання дійсних членів (академіків) і членів-кореспондентів Національної академії наук України та національних галузевих академій наук України є перевірка наявності ознак порушення академічної доброчесності у документах, поданих для присвоєння вченого (педагогічного) звання, присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії, обрання дійсних членів (академіків) і членів-кореспондентів Національної академії наук України та національних галузевих академій наук України, що проводиться у порядку, що регулює проведення відповідних процедур.

Розділ IV. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Стаття 17. Порушення академічної доброчесності

1. Порушенням академічної доброчесності є дія чи бездіяльність суб'єкта академічної діяльності, передбачена цим Законом або спеціальними законами.

2. Порухення академічної доброчесності характеризується однією чи кількома з таких ознак:

1) обман – свідоме (умисне) надання чи оприлюднення будь-якої неправдивої інформації про себе (інших осіб) чи про результати своєї (інших осіб) академічної діяльності;

2) несправедливість, що виявляється у вчиненні однієї чи кількох таких дій:

порушення принципу рівності, зокрема шляхом упередженого та/або дискримінаційного ставлення до іншого учасника освітнього процесу, вченого;

упереджене оцінювання результатів академічної діяльності;

застосування виду академічної відповідальності, що не відповідає змісту та рівню (значущості) вчиненого порушення академічної доброчесності;

надання або отримання незаслуженої переваги;

3) бездіяльність, неприйняття (несвоєчасне прийняття) рішень, невиконання (несвоєчасне виконання), свідоме порушення своїх обов'язків, визначених законодавством, внутрішніми актами;

4) привласнення результатів інтелектуальної діяльності іншої особи (інших осіб).

3. Суб'єкт академічної діяльності вважається таким, що допустив порушення академічної доброчесності, лише у разі встановлення такого факту відповідно до процедур, визначених цим Законом та/або внутрішнім актом, прийнятим відповідно до цього Закону (принцип презумпції академічної доброчесності).

Встановлення факту порушення академічної доброчесності є виключним повноваженням уповноваженого органу або уповноваженої особи.

4. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення учасниками освітнього процесу, вченими академічної доброчесності визначається колегіальним органом управління закладу освіти, наукової установи на основі вимог цього Закону, Закону України "Про освіту", Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність", спеціальних законів у сфері освіти і науки.

Стаття 18. Види порушень академічної доброчесності

1. Видами порушень академічної доброчесності є:

1) відчуження авторства;

2) академічний плагіат;

3) приписування авторства;

4) самоплагіат;

- 5) фабрикація;
 - 6) фальсифікація;
 - 7) недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом;
 - 8) недоброчесне оцінювання;
 - 9) несамостійне виконання завдання;
 - 10) недозволена допомога;
 - 11) академічний саботаж;
 - 12) схилення до порушення академічної доброчесності;
 - 13) інституційні порушення академічної доброчесності.
2. Законом можуть визначатися й інші види порушень академічної доброчесності.

Стаття 19. Заходи реагування на порушення академічної доброчесності

1. Заходами реагування на порушення академічної доброчесності є:
 - 1) виховні заходи;
 - 2) притягнення до академічної та/або дисциплінарної відповідальності;
 - 3) реагування на порушення академічної доброчесності при проведенні конкурсів;
 - 4) інституційні заходи реагування.
2. Рішення про застосування заходів реагування на порушення академічної доброчесності ухвалює уповноважений орган або уповноважена особа.

Стаття 20. Принципи та основні правила реагування на порушення академічної доброчесності

1. Основними принципами реагування на порушення академічної доброчесності є:
 - обов'язковість і своєчасність реагування;
 - неупереджене (недискримінаційне) ставлення до осіб, стосовно яких надійшло повідомлення про можливе порушення ними академічної доброчесності;
 - обов'язковість встановлення вини особи у вчиненні нею порушення академічної доброчесності;

співмірність порушення і заходів реагування;

притягнення до академічної відповідальності виключно за діяння (дії чи бездіяльність), які на момент їх вчинення порушували встановлені вимоги чи заборони;

прозорість процедур розгляду повідомлень про порушення академічної доброчесності, визначення заходів реагування на встановлені порушення.

2. За дії (бездіяльність), які визначені цим Законом як порушення академічної доброчесності, особа може бути притягнута також до інших видів відповідальності на підставах та в порядку, визначених законом.

Відсутність судового рішення або рішення іншого уповноваженого органу щодо притягнення особи до іншого виду відповідальності не є перешкодою для розгляду питання щодо порушення особою академічної доброчесності відповідно до цього Закону та притягнення винної особи до академічної відповідальності.

Стаття 21. Академічна відповідальність

1. Академічна відповідальність є заходом забезпечення академічної доброчесності, що полягає у застосуванні до особи, яка вчинила порушення академічної доброчесності, санкцій, визначених цим Законом, спеціальними законами у сфері освіти і науки.

2. Особа притягається до академічної відповідальності виключно у разі встановлення факту вчинення нею порушення академічної доброчесності.

Встановлення факту вчинення особою порушення академічної доброчесності та притягнення такої особи до академічної відповідальності здійснюються відповідно до процедур, визначених цим Законом та внутрішніми актами.

3. До академічної відповідальності може бути притягнута особа, яка на час вчинення нею порушення академічної доброчесності досягла 14-річного віку.

Стаття 22. Санкції за порушення академічної доброчесності

1. Санкція за порушення академічної доброчесності – визначений цим Законом, спеціальними законами у сфері освіти і науки захід впливу на фізичну особу, яка вчинила порушення академічної доброчесності.

До особи, яка порушила академічну доброчесність, може бути застосовано одну або декілька санкцій.

2. Санкції за порушення академічної доброчесності, що застосовуються до педагогічного, науково-педагогічного, наукового працівника закладу освіти, наукової установи, вченого:

1) заходи у межах притягнення до академічної відповідальності:

виключення зі складу вченої ради, інших колегіальних органів управління закладу освіти, наукової установи з позбавленням права бути членом відповідного органу на строк від одного до трьох років;

позбавлення права участі в атестації здобувачів ступеня вищої освіти, наукового (освітньо-творчого) ступеня на строк від одного до трьох років;

позбавлення права брати участь у конкурсах щодо отримання грантів, участі у програмах академічної мобільності на строк від одного до трьох років;

позбавлення права бути науковим керівником, творчим керівником, науковим консультантом здобувачів вищої освіти (здобувачів ступеня доктора наук) на строк від одного до трьох років;

позбавлення права бути керівником та/або відповідальним виконавцем наукових досліджень та/або наукових проєктів на строк від одного до трьох років;

заборона претендувати на присвоєння педагогічного (вченого) звання на строк від одного до трьох років;

виключення зі складу редакційної колегії наукового видання, заснованого закладом вищої освіти, науковою установою, з позбавленням права бути членом редакційної колегії (редакційних колегій) на строк від одного до трьох років;

відрахування здобувача наукового ступеня;

позбавлення ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій);

позбавлення наукового ступеня;

позбавлення вченого звання;

позбавлення педагогічного звання;

позбавлення кваліфікаційної категорії;

позбавлення нагород, відзнак, почесних звань, присуджених (присвоєних) закладом освіти, науковою установою;

2) заходи у межах притягнення до дисциплінарної відповідальності:

догана;

звільнення із закладу освіти, наукової установи.

3. Педагогічний, науково-педагогічний, науковий працівник, якого притягнуто до академічної відповідальності, протягом одного року з дня набрання чинності рішенням уповноваженого органу про встановлення факту

порушення ним академічної доброчесності не може подавати документи на присвоєння йому педагогічного (вченого) звання.

4. Санкції за порушення академічної доброчесності, що застосовуються до здобувачів освіти:

1) виховні заходи реагування:

відвідування тематичних занять (урок, лекція, курс, тренінг тощо) з академічної доброчесності та/або академічного письма;

усне попередження про необхідність дотримання академічної доброчесності та можливе притягнення до академічної відповідальності;

письмове попередження про необхідність дотримання академічної доброчесності та можливе притягнення до академічної відповідальності;

повторне виконання завдання;

2) заходи в межах притягнення до академічної відповідальності:

повторне проходження (виконання) відповідного освітнього компонента освітньої програми;

повторне проходження оцінювання (включаючи підсумкове оцінювання або атестацію);

позбавлення права брати участь у конкурсах щодо отримання стипендій, грантів, участі у програмах академічної мобільності на строк від одного до трьох років;

відрахування з числа осіб, які здобувають освіту за державним чи регіональним замовленням;

позбавлення пільг з оплати навчання та/або інших пільг, наданих закладом освіти, науковою установою, на строк від одного до трьох років;

позбавлення академічної стипендії на строк до одного навчального року;

виключення зі складу вченої ради з позбавленням права бути членом вченої ради на строк від одного до трьох років;

відрахування здобувача фахової передвищої освіти (крім осіб, які одночасно здобувають повну загальну середню освіту, та осіб з особливими освітніми потребами);

відрахування здобувача вищої освіти (крім осіб з особливими освітніми потребами).

5. У разі встановлення факту академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації у кваліфікаційній роботі, на підставі якої особі присуджено ступінь вищої освіти, така особа позбавляється відповідного ступеня вищої освіти у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

6. Санкції за порушення академічної доброчесності, що застосовуються до вступників, учасників конкурсів:

припинення участі у конкурсі;

скасування рішення про результати конкурсу (в частині, що стосується особи, яка вчинила порушення академічної доброчесності).

7. Особа, яка бере участь у проведенні вступного випробування, конкурсу, зокрема є членом приймальної комісії, організаційного комітету, конкурсної комісії, журі тощо, та вчинила порушення академічної доброчесності, виводиться зі складу відповідного органу та відсторонюється від участі у проведенні такого вступного випробування, конкурсу.

8. Виключний перелік санкцій за конкретні порушення академічної доброчесності встановлюється внутрішніми актами, умовами конкурсу.

Заклад освіти, наукова установа може встановлювати різні санкції за порушення академічної доброчесності, що застосовуються до вчених, педагогічних і науково-педагогічних працівників, здобувачів освіти різних рівнів освіти, років навчання, інших ознак, а також за повторне вчинення порушення академічної доброчесності.

Забороняється встановлювати різні санкції залежно від громадянства, джерела фінансування навчання здобувача освіти, ознак, передбачених законодавством у сфері запобігання та протидії дискримінації.

Стаття 23. Відчуження авторства

1. Відчуження авторства – це передача автором (авторами) створеного ним (ними) на замовлення або без такого замовлення, платно чи безоплатно, академічного твору (його частини) іншій особі та подальше оприлюднення такого академічного твору (його частини) із зазначенням як автора особи, яка не є його (її) автором.

Авторство вважається відчуженим з моменту оприлюднення академічного твору (його частини) під іменем особи, яка не є його (її) автором.

2. У разі встановлення факту відчуження авторства, вчиненого педагогічним, науково-педагогічним, науковим працівником закладу освіти, наукової установи, така особа звільняється із закладу освіти, наукової установи відповідно до пункту 7 частини першої статті 41 Кодексу законів про працю України.

3. У разі встановлення факту відчуження авторства, вчиненого здобувачем вищої освіти (крім здобувачів ступеня доктора філософії/доктора мистецтва), до такого здобувача застосовується санкція (санкції), що визначена (визначені) внутрішнім актом.

У разі встановлення факту відчуження авторства кваліфікаційної роботи, вчиненого здобувачем вищої освіти, такий здобувач відраховується із закладу освіти, наукової установи.

У разі встановлення факту відчуження авторства, вчиненого здобувачем наукового (освітньо-творчого) ступеня, такий здобувач відраховується із закладу освіти, наукової установи.

Стаття 24. Академічний плагіат

1. Академічний плагіат – це оприлюднення (частково або повністю) наукового (творчого) результату, отриманого іншою особою (іншими особами), як результату власної академічної діяльності та/або відтворення в академічному творі чи навчальній роботі (частково або повністю) раніше оприлюдненого (опублікованого) твору (навчальної роботи) іншого автора (інших авторів) без посилання на відповідне джерело інформації та/або його (її) автора (авторів) (за наявності інформації про автора/авторів), та/або оприлюднення в академічному творі (навчальній роботі) перекладу іншомовного твору (його частини) без зазначення автора (авторів) перекладеного твору.

2. У разі встановлення факту наявності академічного плагіату в оприлюдненому академічному творі такий академічний твір підлягає відкликанню відповідно до цього Закону.

3. Санкції за вчинення академічного плагіату визначаються внутрішніми актами, крім випадку, якщо такі санкції визначені законом.

4. У разі вчинення педагогічним, науково-педагогічним, науковим працівником закладу освіти, наукової установи, вченим академічного плагіату внаслідок відчуження авторства така особа звільняється із закладу освіти, наукової установи відповідно до пункту 7 частини першої статті 41 Кодексу законів про працю України.

5. У разі вчинення здобувачем вищої освіти академічного плагіату внаслідок відчуження авторства на кваліфікаційну роботу такий здобувач відраховується із закладу вищої освіти, наукової установи.

Стаття 25. Приписування авторства

1. Приписування авторства – це оприлюднення твору, серед авторів якого зазначена особа, яка не брала участі у його створенні.

2. Автор академічного твору, якого схиляють до порушення академічної доброчесності у виді приписування авторства, зобов'язаний повідомити про це уповноважену особу.

3. У разі встановлення факту приписування авторства в оприлюдненому академічному творі такий академічний твір відкликається видавцем.

4. До педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, здобувачів наукового ступеня, які не брали участі у створенні академічного твору, але зазначені серед його авторів, можуть бути застосовані санкції у виді звільнення із закладу освіти, наукової установи відповідно до пункту 7 частини першої статті 41 Кодексу законів про працю України або догани, або інші санкції, визначені внутрішніми актами.

Особа, яка, користуючись службовим становищем, схилила автора академічного твору до порушення академічної доброчесності у виді приписування авторства собі чи іншій особі, може бути звільнена із закладу освіти, наукової установи відповідно до пункту 7 частини першої статті 41 Кодексу законів про працю України.

До здобувачів освіти, які зазначені як автори такого академічного твору, можуть бути застосовані санкції, визначені внутрішніми актами.

5. Особа, яка не брала участі у створенні академічного твору, але зазначена серед його авторів, не вважається такою, що вчинила порушення академічної доброчесності, якщо включення її до складу авторів було здійснено без її відома.

Стаття 26. Самоплагіат

1. Самоплагіат – це оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів без зазначення інформації про джерело попереднього оприлюднення.

Не вважається самоплагіатом оприлюднення в дисертації на здобуття наукового ступеня раніше опублікованих власних наукових результатів без зазначення інформації про джерело попереднього оприлюднення.

2. Особа притягається до академічної відповідальності за самоплагіат, якщо його вчинено з метою досягнення кількісних показників, необхідних для проходження атестації, підтвердження (присвоєння, присудження) кваліфікації, присудження наукового ступеня, присвоєння вченого звання, призначення на посаду, звітування про результати наукової (освітньої) діяльності, а також у разі наведення у звітах про виконання освітніх, наукових, науково-технічних (інноваційних) проектів результатів, що були опубліковані раніше, як таких, що отримані при виконанні відповідних проектів, під час проведення конкурсів у сфері освіти і науки.

3. У разі встановлення факту самоплагіату в науковій статті така наукова стаття відкликається відповідно до цього Закону та не враховується для цілей присудження наукового ступеня, присвоєння вченого звання, кваліфікаційної категорії, під час оцінювання результатів наукової та науково-педагогічної діяльності.

У разі виявлення у звіті про виконання наукового проекту наукових результатів, що були оприлюднені раніше, до початку його виконання, які подаються як результати виконання цього проекту, замовник проекту може визнати цей проект невиконаним або виконаним частково.

4. За вчинення самоплагіату можуть застосовуватися також інші санкції, визначені внутрішніми актами.

Стаття 27. Фабрикація

1. Фабрикація – це вигадкування суб'єктом академічної діяльності даних чи фактів про результати власної академічної діяльності.

2. За вчинення фабрикації до педагогічного, науково-педагогічного, наукового працівника можуть бути застосовані санкції у виді звільнення із закладу освіти, наукової установи відповідно до пункту 7 частини першої статті 41 Кодексу законів про працю України або догани, або інші санкції, визначені внутрішніми актами.

За вчинення фабрикації до здобувача наукового ступеня, здобувача вищої освіти можуть бути застосовані санкції у виді відрахування із закладу освіти, наукової установи або інші санкції, визначені внутрішніми актами.

Стаття 28. Фальсифікація

1. Фальсифікація – це свідомо зміна чи модифікація наявних даних, що призводить до створення завідомо неправдивої інформації щодо результатів академічної діяльності.

2. За вчинення фальсифікації до педагогічного, науково-педагогічного, наукового працівника можуть бути застосовані санкції у виді звільнення із закладу освіти, наукової установи відповідно до пункту 7 частини першої статті 41 Кодексу законів про працю України або догани, або інші санкції, визначені внутрішніми актами.

За вчинення фальсифікації до здобувача наукового ступеня, здобувача вищої освіти можуть бути застосовані санкції у виді відрахування із закладу освіти, наукової установи або інші санкції, визначені внутрішніми актами.

Стаття 29. Недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом

1. Недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом, – це оприлюднення текстів, зображень, моделей, даних, інших результатів, згенерованих штучним інтелектом, як результатів власної академічної діяльності, якщо цей факт не зазначено в академічному творі чи супровідних матеріалах до нього.

2. За недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом, до особи застосовуються санкції, визначені внутрішніми актами, умовами конкурсу, якщо інше не встановлено законом.

Стаття 30. Недоброчесне оцінювання

1. Недоброчесне оцінювання – це свідоме порушення вимог щодо оцінювання, визначених цим Законом, законодавством, внутрішніми актами, умовами конкурсу, що призвело до завищення або заниження оцінки результатів академічної діяльності.

2. Особа, яка вважає, що результати її академічної діяльності та/або результати академічної діяльності іншої особи були оцінені недоброчесно, має право на оскарження результатів такого оцінювання в порядку, встановленому цим Законом, іншими актами законодавства, внутрішніми актами, умовами конкурсу.

У разі встановлення факту недоброчесного оцінювання відповідна оцінка має бути приведена (за можливості) у відповідність із продемонстрованими чи оприлюдненими результатами академічної діяльності.

3. За вчинення недоброчесного оцінювання застосовуються санкції, визначені внутрішніми актами, якщо інше не встановлено законом.

Стаття 31. Несамостійне виконання завдання

1. Несамостійне виконання завдання – це виконання навчального, конкурсного завдання, зокрема під час оцінювання результатів навчання, із залученням не дозволених для використання джерел інформації, технічних засобів та/або недозволеної допомоги іншої особи (інших осіб).

Несамостійне виконання навчальних, конкурсних завдань може здійснюватися у формі списування, виконання завдання іншою особою чи в іншій формі, визначеній актами законодавства, внутрішніми актами або правилами проведення конкурсу.

2. Несамостійно виконане завдання вважається невиконаним та не підлягає оцінюванню, а факт порушення академічної доброчесності фіксується у документі про результати оцінювання у спосіб, визначений закладом освіти, науковою установою, організатором конкурсу.

3. За несамостійне виконання завдання до особи застосовуються санкції, визначені внутрішніми актами, умовами конкурсу, якщо інше не встановлено законом.

Стаття 32. Недозволена допомога

1. Недозволена допомога – це надання допомоги, не передбаченої умовами навчального, конкурсного завдання, яка призвела або могла призвести до викривлення оцінки результатів академічної діяльності.

2. До особи, яка надавала недозволену допомогу, застосовуються санкції, визначені внутрішніми актами, умовами конкурсу, якщо інше не встановлено законом.

Стаття 33. Академічний саботаж

1. Академічний саботаж – це діяння (дія чи бездіяльність) педагогічного, науково-педагогічного, наукового працівника, здобувача освіти, вступника, учасника конкурсу, що перешкоджає реалізації прав, свобод і законних інтересів іншої особи в її академічній діяльності.

2. За вчинення академічного саботажу до особи застосовуються санкції, визначені внутрішніми актами, умовами конкурсу, якщо інше не встановлено законом.

Стаття 34. Схиляння до порушення академічної доброчесності

1. Схиляння до порушення академічної доброчесності – це прохання, вмовляння, доручення (вказівка), погроза, примушування, тиск чи будь-яка інша форма спонукання особи до вчинення порушення академічної доброчесності.

2. Особа, яку схиляють до порушення академічної доброчесності, зобов'язана відмовитися від вчинення такого порушення та невідкладно, не пізніше наступного робочого дня, повідомити про це уповноважений орган або уповноважену особу.

3. За схиляння до порушення академічної доброчесності до педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників застосовується санкція у виді

догани та можуть бути застосовані інші санкції, визначені внутрішніми актами, умовами конкурсу.

4. За схиляння до порушення академічної доброчесності до здобувача освіти застосовується санкція у виді письмового попередження та можуть бути застосовані інші санкції, визначені цим Законом, внутрішніми актами, умовами конкурсу.

Стаття 35. Порушення академічної доброчесності під час вступного випробування (конкурсу)

1. Порушення академічної доброчесності вступником (учасником конкурсу) під час вступного випробування (конкурсу) є підставою для припинення участі такого вступника (учасника конкурсу) у вступному випробуванні (конкурсі).

2. Порушення академічної доброчесності вступником (учасником конкурсу), виявлене після проведення вступного випробування (конкурсу), є підставою для анулювання організатором такого вступного випробування (конкурсу) рішення про результати вступного випробування (конкурсу) особи, яка вчинила порушення академічної доброчесності.

Порушення академічної доброчесності вступником, виявлене після його зарахування до складу здобувачів освіти, є підставою для його відрахування зі складу здобувачів освіти.

3. Порушення академічної доброчесності особою, яка бере участь у проведенні вступного випробування (конкурсу), зокрема є членом приймальної комісії, організаційного комітету, конкурсної комісії, журі тощо, має наслідком виведення такої особи зі складу відповідного органу та притягнення її до дисциплінарної відповідальності.

Стаття 36. Інституційні порушення академічної доброчесності та інституційні заходи реагування на них

1. Інституційними порушеннями академічної доброчесності закладів освіти, наукових установ, наукових видавництв є:

1) надання, поширення закладом освіти, науковою установою, науковим видавництвом недостовірної інформації щодо власної академічної діяльності та/або академічної діяльності їхніх педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, здобувачів освіти;

2) бездіяльність щодо розбудови системи та/або механізмів чи правил забезпечення академічної доброчесності;

3) безпідставне залишення без розгляду повідомлення про порушення академічної доброчесності;

4) невжиття заходів, спрямованих на виявлення порушень академічної доброчесності;

5) невжиття заходів реагування на встановлені факти порушення академічної доброчесності.

2. Інституційними заходами реагування на інституційні порушення академічної доброчесності є:

позбавлення права утворювати спеціалізовані вчені ради (спеціалізовані ради з присудження ступеня доктора мистецтва) та присуджувати наукові (освітньо-творчі) ступені;

відмова в акредитації освітньої програми;

скасування рішення про акредитацію освітньої програми;

відмова в інституційній акредитації;

зниження оцінки за результатами державної атестації наукової установи, закладу вищої освіти в частині провадження ним наукової (науково-технічної) діяльності;

виключення наукової установи, закладу вищої освіти з Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави;

притягнення до дисциплінарної відповідальності керівника закладу освіти, наукової установи;

виключення наукового видання з переліку наукових фахових видань України.

3. Підстави і порядок застосування заходів реагування, передбачених частиною другою цієї статті, визначаються актами законодавства, що регулюють порядок здійснення відповідних процедур.

Розділ V. ОСНОВНІ ПРОЦЕДУРИ РЕАГУВАННЯ НА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Стаття 37. Загальні положення щодо розгляду повідомлень про порушення академічної доброчесності

1. Особа, яка має докази, що свідчать про ознаки порушення академічної доброчесності, вчиненого учасником освітнього процесу, вченим, вступником, учасником, членом журі, членом організаційного комітету конкурсу академічної доброчесності, має право повідомити про це письмово (у паперовій чи електронній формі) уповноважений орган (уповноважену особу) або керівника

закладу освіти, наукової установи, наукового видавництва, організатора конкурсу, який протягом трьох робочих днів приймає одне з таких рішень:

про надсилання відповідного повідомлення до уповноваженого органу (уповноваженої особи);

про утворення уповноваженого органу (призначення уповноваженої особи) та надсилання до нього (неї) відповідного повідомлення;

про притягнення особи до академічної та/або дисциплінарної відповідальності у випадку, визначеному частиною сьомою цієї статті, з підстав та в порядку, визначених внутрішніми актами.

У разі реорганізації закладу освіти, наукової установи відповідне повідомлення надсилається його (її) правонаступнику, а в разі ліквідації – засновнику, який протягом 30 календарних днів визначає заклад освіти, наукову установу, що розглядатиме це повідомлення відповідно до цього Закону.

2. Повідомлення підлягає розгляду, якщо наведена у ньому інформація містить фактичні дані, що вказують на можливий факт порушення академічної доброчесності, які можуть бути перевірені. В іншому випадку уповноважений орган (уповноважена особа) має право залишити повідомлення без розгляду.

3. Уповноважений орган (уповноважена особа) протягом 10 робочих днів з дня надходження повідомлення:

ухвалює рішення про початок розгляду повідомлення за встановленою процедурою або про залишення повідомлення без розгляду і повідомляє про це заявника;

надсилає/надає особі, стосовно якої надійшло повідомлення, його копію та не пізніше як за три робочі дні до дати розгляду інформує її про дату, час і місце розгляду повідомлення.

4. Розгляд повідомлення здійснюється в порядку, затвердженому колегіальним органом управління закладу освіти, наукової установи, організатором конкурсу, з дотриманням принципів і основних правил реагування на порушення академічної доброчесності, визначених цим Законом.

Порядок розгляду повідомлення про порушення академічної доброчесності має визначати:

процедуру ініціювання розгляду повідомлення;

процедуру повідомлення особи, стосовно якої надійшло повідомлення, та заявника чи його представника (за наявності) про початок розгляду повідомлення;

етапи і строки розгляду повідомлення та прийняття рішення про наявність (відсутність) порушення академічної доброчесності (не більше шести місяців з дня реєстрації повідомлення);

процедуру залучення зовнішніх експертів, врегулювання конфлікту інтересів, забезпечення участі заінтересованих осіб у розгляді відповідного питання, дотримання прав осіб, які можуть зазнати негативних наслідків;

процедуру прийняття рішення щодо притягнення особи до академічної відповідальності та/або застосування інших заходів реагування на порушення академічної доброчесності;

визначення уповноваженого органу (уповноваженої особи) або процедуру створення такого уповноваженого органу (призначення уповноваженої особи).

5. З метою запобігання конфлікту інтересів під час розгляду повідомлення за рішенням уповноваженого органу можуть запрошуватися як експерти педагогічні, науково-педагогічні та/або наукові працівники інших закладів освіти, наукових установ.

У прийнятті рішення щодо встановлення факту порушення особою академічної доброчесності не може брати участь особа, яка має конфлікт інтересів.

6. Особа, стосовно якої розглядається повідомлення, має право особисто або через свого представника:

бути поінформованою про початок процедури розгляду повідомлення;

бути поінформованою про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду повідомлення;

ознайомлюватися з усіма матеріалами щодо порушення нею академічної доброчесності, надавати до них зауваження;

надавати усні та письмові заперечення, пояснення або відмовитися від їх надання;

брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності.

7. У разі визнання факту порушення академічної доброчесності особою, стосовно якої розглядається повідомлення, перевірка і дослідження доказів не проводяться. Визнання факту порушення академічної доброчесності враховується під час визначення санкції, крім випадку, якщо санкція визначена цим Законом.

8. Рішення уповноваженого органу про притягнення особи до академічної відповідальності має бути обґрунтованим, тобто ухваленим на підставі доказів, повно і всебічно досліджених у процесі розгляду повідомлення, або на підставі визнання особою факту порушення академічної доброчесності, та містити інформацію про конкретний вид порушення академічної доброчесності і санкцію за таке порушення.

9. Особа, стосовно якої встановлено факт порушення академічної доброчесності та прийнято рішення про притягнення її до академічної відповідальності, а також особа, яка подала повідомлення, мають право

оскаржити таке рішення у порядку, визначеному законодавством, закладом освіти, науковою установою, організатором конкурсу.

10. Рішення уповноваженого органу, ухвалене у встановленому порядку, набирає чинності з дня його оприлюднення, а в разі його оскарження – з дня оприлюднення рішення суб'єктом розгляду скарги.

Стаття 38. Особливості реагування на порушення академічної доброчесності здобувачем освіти

1. Розгляд питання щодо притягнення до академічної відповідальності здобувачів освіти віком від 14 років до 18 років здійснюється із запрошенням їхніх батьків або інших законних представників, якщо проти цього не заперечує здобувач освіти.

2. У разі визнання здобувачем освіти факту вчинення ним порушення академічної доброчесності санкція визначається уповноваженим органом або уповноваженою особою, які відповідно до внутрішнього акта мають право застосовувати відповідну санкцію, без дотримання процедури, визначеної статтею 37 цього Закону.

3. У разі невизнання здобувачем освіти факту вчинення ним порушення академічної доброчесності та/або його незгоди з визначеною санкцією питання про порушення академічної доброчесності розглядається відповідно до статті 37 цього Закону.

У такому разі до складу уповноваженого органу обов'язково включаються одна або декілька осіб, уповноважених органом самоврядування здобувачів освіти, визначеним положенням про самоврядування здобувачів освіти закладу освіти, наукової установи. За відсутності в закладі освіти самоврядування здобувачів освіти до складу уповноваженого органу делегуються здобувачі освіти у порядку, визначеному внутрішнім актом закладу освіти.

Стаття 39. Особливості притягнення до академічної відповідальності керівників закладів освіти, наукових установ

1. Особа, яка має докази, що свідчать про ознаки порушення академічної доброчесності (крім порушень, що розглядаються відповідно до статті 40 цього Закону), вчиненого керівником закладу освіти, наукової установи, має право повідомити про це письмово (у паперовій чи електронній формі):

Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти – стосовно керівника закладу вищої освіти, наукової установи;

відповідний територіальний орган центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти – стосовно керівника іншого закладу освіти.

2. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти надсилає одержане повідомлення до закладу вищої освіти, наукової установи, що має щонайменше одну акредитовану освітню програму третього рівня вищої освіти з відповідної галузі знань. Такі заклад вищої освіти, наукова установа визначаються в порядку, затвердженому Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Територіальний орган центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти надсилає одержане повідомлення до закладу освіти, що здійснює освітню діяльність на відповідному рівні освіти. Такий заклад освіти визначається в порядку, затвердженому центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти.

Повідомлення не надсилається для розгляду до закладів освіти, наукових установ, в яких особа, стосовно якої розглядається повідомлення, здобула освіту, науковий ступінь та/або вчене звання, а також до закладів освіти та наукових установ, в яких вона працювала протягом останніх п'яти років.

3. Повідомлення розглядається уповноваженим органом визначених закладу освіти, наукової установи відповідно до статті 37 цього Закону.

За потреби рішення уповноваженого органу закладу освіти, наукової установи надсилається до закладу освіти, наукової установи, в якому (якій) працює особа, стосовно якої встановлено факт порушення академічної доброчесності, або до засновника закладу освіти, наукової установи, що уповноважені відповідно до законодавства реалізувати відповідний вид санкції.

Стаття 40. Позбавлення наукового ступеня, ступеня доктора мистецтва, ступеня вищої освіти, вченого звання

1. Особа, яка має докази, що свідчать про ознаки наявності в академічному творі академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, має право повідомити про це письмово (у паперовій чи електронній формі) заклад освіти, наукову установу (або його/її правонаступника), в якому (якій) особі було присуджено науковий ступінь, ступінь доктора мистецтва, ступінь вищої освіти або присвоєно вчене звання на підставі чи з урахуванням відповідного академічного твору.

У разі відсутності правонаступника закладу освіти, наукової установи відповідне повідомлення надсилається до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, яке в затвердженому ним порядку визначає заклад вищої освіти чи наукову установу, що розглядатиме повідомлення.

2. Уповноважений орган закладу освіти, наукової установи розглядає повідомлення протягом шести місяців з дня його отримання та за результатами розгляду приймає одне з таких рішень:

про позбавлення особи, яка вчинила порушення академічної доброчесності, наукового ступеня, ступеня доктора мистецтва, ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій), вченого звання, що було присуджено (присвоєно) на підставі та/або з урахуванням відповідного академічного твору, – у разі встановлення наявності академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації;

про відмову у позбавленні особи наукового ступеня, ступеня доктора мистецтва, ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій), вченого звання – у разі невстановлення наявності академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації.

Таке рішення оприлюднюється на офіційному веб-сайті закладу освіти, наукової установи протягом п'яти робочих днів з дня його прийняття.

3. Рішення уповноваженого органу закладу освіти, наукової установи про позбавлення або про відмову у позбавленні наукового ступеня, ступеня доктора мистецтва, вченого звання, а також бездіяльність уповноваженого органу (неухвалення рішення протягом строку, визначеного частиною другою цієї статті) може бути оскаржено до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти протягом 30 календарних днів з дня оприлюднення рішення чи спливу строку, визначеного частиною другою цієї статті.

Порядок подання та розгляду скарги на рішення уповноваженого органу закладу вищої освіти, наукової установи розробляється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти та затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

4. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти за результатами розгляду скарги приймає одне з таких рішень:

про встановлення наявності академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації в академічному творі (академічних творах), на підставі чи з урахуванням якого (яких) особі присуджено науковий ступінь, ступінь доктора мистецтва, присвоєно вчене звання;

про невстановлення наявності академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації в академічному творі (академічних творах), на підставі чи з урахуванням якого (яких) особі присуджено науковий ступінь, ступінь доктора мистецтва, присвоєно вчене звання.

Таке рішення оприлюднюється на офіційному веб-сайті Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти протягом п'яти робочих днів з дня його прийняття. Копія рішення надсилається до закладу освіти, наукової установи та заявнику.

5. Уповноважений орган закладу освіти, наукової установи протягом 10 робочих днів з дня отримання зобов'язаний розглянути рішення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти та прийняти рішення:

про позбавлення особи наукового ступеня, ступеня доктора мистецтва та/або вченого звання, що було присуджено (присвоєно) на підставі та/або з урахуванням академічного твору (академічних творів), в якому (яких) Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти було встановлено наявність академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації;

про відмову у позбавленні особи наукового ступеня, ступеня доктора мистецтва та/або вченого звання у разі невстановлення Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти наявності академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації в академічному творі (академічних творах), на підставі та/або з урахуванням якого (яких) присуджено науковий ступінь, ступінь доктора мистецтва, присвоєно вчене звання.

Рішення уповноваженого органу закладу освіти, наукової установи може бути оскаржено до вищого колегіального органу управління (вченої ради, педагогічної ради, наукової ради тощо) відповідного закладу освіти, наукової установи протягом 30 календарних днів з дня його оприлюднення.

6. Вищий колегіальний орган управління закладу освіти, наукової установи у порядку, визначеному внутрішніми актами, розглядає скаргу та за результатами розгляду приймає рішення шляхом таємного голосування. Таке рішення не потребує введення в дію керівником закладу освіти, наукової установи та оприлюднюється на офіційному веб-сайті закладу освіти, наукової установи протягом п'яти робочих днів з дня його прийняття.

7. Рішення уповноваженого органу закладу освіти, наукової установи про позбавлення особи наукового ступеня, ступеня доктора мистецтва, ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій), вченого звання набирає чинності наступного робочого дня з дня спливу строку для його оскарження, якщо його не було оскаржено.

Рішення за результатами розгляду скарги набирає чинності з дня його оприлюднення на офіційному веб-сайті Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, закладу освіти, наукової установи.

8. З дня набрання чинності рішенням про позбавлення особи наукового ступеня, ступеня доктора мистецтва, ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій), вченого звання:

така особа втрачає права, пов'язані з наявністю у неї відповідного наукового ступеня, ступеня доктора мистецтва, ступеня вищої освіти, кваліфікації (кваліфікацій), вченого звання;

втрачають чинність рішення про присудження такій особі відповідного наукового ступеня, ступеня доктора мистецтва, ступеня вищої освіти, кваліфікації (кваліфікацій) чи присвоєння відповідного вченого звання і видані на підставі таких рішень дипломи (атестати);

втрачають чинність рішення про присудження такій особі наукового ступеня, ступеня вищої освіти та/або відповідної кваліфікації (кваліфікацій), присвоєння вченого звання (вчених звань), ухвалені на підставі та/або з урахуванням наукового ступеня, ступеня доктора мистецтва, ступеня вищої освіти та/або відповідної кваліфікації (кваліфікацій), вченого звання, якого особу позбавлено, і видані на підставі таких рішень дипломи (атестати).

Якщо на момент набрання чинності рішенням про позбавлення особи наукового ступеня, ступеня доктора мистецтва, ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій), вченого звання така особа обіймає посаду, кваліфікаційні вимоги до якої та/або умови конкурсу передбачають обов'язкову наявність відповідного наукового ступеня, ступеня доктора мистецтва, ступеня вищої освіти та/або кваліфікації (кваліфікацій), та/або вченого звання, вона звільняється з такої посади відповідно до пункту 2 частини першої статті 40 Кодексу законів про працю України.

9. Відомості про позбавлення особи наукового ступеня, ступеня доктора мистецтва, ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій), вченого звання вносяться до Єдиної державної електронної бази з питань освіти відповідно до законодавства.

10. У разі встановлення Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти наявності академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації у науковій роботі, на підставі чи з урахуванням якої присуджено науковий ступінь доктора (кандидата) наук, повноваження спеціалізованої вченої ради, яка присудила ступінь доктора (кандидата) наук, вважаються припиненими з дня, наступного за днем оприлюднення відповідного рішення Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти. У такому випадку нова спеціалізована вчена рада з присудження наукового ступеня доктора наук у відповідному закладі вищої освіти, науковій установі з відповідної галузі науки може бути утворена не раніше ніж через один рік з дня, наступного за днем оприлюднення відповідного рішення Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

У разі встановлення Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти наявності академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації у науковій роботі (творчому мистецькому проекті), на підставі чи з урахуванням якої (якого) присуджено ступінь доктора філософії (доктора мистецтва), заклад вищої освіти, наукова установа, разова спеціалізована вчена рада (спеціалізована рада з присудження ступеня доктора мистецтва) якого (якої) присудила ступінь доктора філософії (доктора мистецтва), втрачає право утворювати разові спеціалізовані вчені ради (спеціалізовану раду з присудження ступеня доктора мистецтва) та присуджувати ступінь доктора філософії (доктора мистецтва)

з відповідної спеціальності протягом одного року з дня набрання чинності відповідним рішенням, а Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти проводить постакредитаційний моніторинг відповідної освітньої програми.

У разі встановлення Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти наявності академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації у науковій роботі, на підставі чи з урахуванням якої присвоєно вчене звання, заклад вищої освіти, наукова установа, вчена (науково-технічна) рада якого (якої) присвоїла вчене звання, втрачає право присвоювати вчені звання з відповідної спеціальності протягом двох років з дня набрання чинності відповідним рішенням.

11. Визначені цією статтею процедури позбавлення наукового ступеня, ступеня вищої освіти, вченого звання не є адміністративними процедурами.

Розділ VI. ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, і вводить в дію через шість місяців з дня його опублікування, крім:

пункту 3 цього розділу, який набирає чинності з дня введення в дію цього Закону;

пункту 4 цього розділу, який вводить в дію з дня набрання чинності цим Законом.

2. Установити, що:

1) розгляд повідомлень про порушення академічної доброчесності, вчинених до набрання чинності цим Законом, прийняття рішень за результатами такого розгляду та їх оскарження здійснюються відповідно до процедур, з додержанням гарантій і прав суб'єктів академічної діяльності, визначених цим Законом;

2) у разі встановлення наявності академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, іншого порушення академічної доброчесності, вчиненого до набрання чинності цим Законом, до суб'єктів академічної діяльності застосовується та міра відповідальності, яка на момент вчинення такого порушення академічної доброчесності була визначена законом;

3) перевірка дисертацій, кваліфікаційних робіт на здобуття наукових ступенів, ступенів вищої освіти, присуджених до набрання чинності цим Законом, може проводитися виключно на предмет дотримання вимог, чинних на день захисту відповідної дисертації, кваліфікаційної роботи;

4) встановлення наявності текстових запозичень, факту використання ідей, наукових результатів без посилання на джерело в академічному творі, на підставі чи з урахуванням якого особі присуджено науковий ступінь, ступінь доктора мистецтва або присвоєно вчене звання, враховується закладом освіти, науковою установою під час здійснення академічної (трудової) діяльності особи відповідно до закону та внутрішніх актів;

5) розгляд скарг, що надійшли до уповноважених суб'єктів до набрання чинності цим Законом, здійснюється і завершується відповідно до процедур, що діяли до дня набрання чинності цим Законом, крім скарг щодо порушення академічної доброчесності в дисертаціях на здобуття наукового ступеня, відповідальність за яке не була встановлена законом на момент вчинення порушення, які передаються на розгляд уповноваженого органу відповідно до вимог статті 40 цього Закону;

6) протягом одного року з дня набрання чинності цим Законом особа може добровільно відмовитися від присудженого їй наукового ступеня, присвоєного вченого звання у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

3. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) у статті 41 Кодексу законів про працю України (Відомості Верховної Ради УРСР, 1971 р., додаток до № 50, ст. 375):

частину першу доповнити пунктом 7 такого змісту:

"7) вчинення педагогічним, науково-педагогічним, науковим працівником порушення академічної доброчесності у випадках, визначених законом";

у частині третій цифри "4-5" замінити цифрами "4-5, 7";

2) у Законі України "Про наукову і науково-технічну експертизу" (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., № 9, ст. 56 із наступними змінами):

абзац п'ятий статті 3 викласти в такій редакції:

"відповідальність за дотримання академічної доброчесності під час проведення експертизи, достовірність і повноту аналізу, обґрунтованість рекомендацій експертизи";

статтю 7 доповнити новою частиною такого змісту:

"За порушення академічної доброчесності під час проведення наукової, науково-технічної експертизи фізичні особи, які на постійній або професійній основі здійснюють діяльність, пов'язану з наданням експертних послуг, позбавляються права на проведення наукової, науково-технічної експертизи на строк від одного до трьох років у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері наукової, науково-технічної діяльності";

частину другу статті 19 виключити;

абзац шостий частини другої статті 20 викласти в такій редакції:

"забезпечувати дотримання цінностей, принципів і правил академічної доброчесності, вимог щодо захисту права інтелектуальної власності стосовно об'єктів експертизи та матеріалів, наданих для підготовки експертних висновків";

частину восьму статті 21 доповнити новим абзацом такого змісту:

"дотримуватися цінностей, принципів і правил академічної доброчесності";

3) частину першу статті 8 Закону України "Про рекламу" (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 8, ст. 62; 2023 р., № 76, ст. 268) доповнити пунктом 16 такого змісту:

"16) рекламувати послуги із створення (написання, виготовлення тощо) академічних творів або їхніх частин, послуги, що передбачають відчуження, приписування авторства або інші порушення академічної доброчесності, визначені законом";

4) у пункті 2 частини третьої статті 23 Закону України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію" (Відомості Верховної Ради України, 2005 р., № 16, ст. 255 із наступними змінами) цифри і слова "0,75 ставки" замінити цифрами і словами "0,75 ставки, члени Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, працівники його секретаріату, які мають науковий ступінь та працюють у Національному агентстві із забезпечення якості вищої освіти за основним місцем роботи на умовах повної зайнятості";

5) у Законі України "Про вищу освіту" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 37–38, ст. 2004 із наступними змінами):

пункт 1¹ частини першої статті 1 виключити;

у частині першій статті 2 слова "Про освіту", "Про наукову і науково-технічну діяльність" замінити словами "Про освіту", "Про академічну доброчесність", "Про наукову і науково-технічну діяльність";

частину другу статті 3 доповнити пунктом 1² такого змісту:

"1²) сприяння формуванню та утвердженню культури академічної доброчесності";

у статті 6:

абзац четвертий частини другої виключити;

абзаци другий – четвертий частини шостої викласти в такій редакції:

"Встановлення наявності академічного плагиату, фабрикації чи фальсифікації у захищеній здобувачем дисертації є підставою для припинення дії рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження йому ступеня доктора філософії та видачу відповідного диплома.

У разі встановлення відповідно до законодавства наявності у дисертації здобувача ступеня доктора філософії академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації та/або порушення встановленої законодавством процедури захисту дисертації дія рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії припиняється закладом вищої освіти чи науковою установою, в якому (якій) вона була утворена, або Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Якщо у дисертації, захищеній здобувачем ступеня доктора філософії, відповідно до законодавства встановлено наявність академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації, науковий керівник такого здобувача позбавляється права участі у підготовці та атестації здобувачів ступеня доктора філософії строком на два роки, голова та члени разової спеціалізованої вченої ради, в якій відбувся захист цієї дисертації, та офіційні опоненти, які надали позитивні висновки на дисертацію, позбавляються права участі в атестації здобувачів ступеня доктора філософії строком на два роки, а заклад вищої освіти чи наукова установа позбавляється права утворювати разову спеціалізовану вчену раду за відповідною спеціальністю строком на один рік, крім випадку припинення дії рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії закладом вищої освіти чи науковою установою";

у пункті 8 частини другої статті 16 слова "у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату" виключити;

пункти 1 і 2 частини третьої статті 32 викласти в такій редакції:

"1) мати внутрішню систему забезпечення якості вищої освіти, що відповідає вимогам, визначеним цим Законом та Законом України "Про академічну доброчесність";

2) вживати заходів, у тому числі шляхом запровадження відповідних новітніх технологій, для запобігання та виявлення фактів порушення академічної доброчесності учасниками освітнього процесу";

частину четверту статті 54 доповнити новим абзацом такого змісту:

"У випадках та в порядку, визначених Законом України "Про академічну доброчесність", особа може бути позбавлена вченого звання";

пункт 3¹ частини першої статті 58 викласти в такій редакції:

"3¹) дотримуватися в освітньому процесі та науковій (творчій) діяльності цінностей, принципів і правил академічної доброчесності та забезпечувати їх дотримання здобувачами вищої освіти";

у частині першій статті 63:

доповнити пунктом 1¹ такого змісту:

"1¹) дотримуватися цінностей, принципів і правил академічної доброчесності";

пункт 3 викласти в такій редакції:

"3) виконувати вимоги індивідуального навчального плану та досягати визначених освітньою програмою результатів навчання";

частину шосту статті 69 виключити;

б) у Законі України "Про наукову і науково-технічну діяльність" (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 3, ст. 25 із наступними змінами):

у частині першій статті 3 слова "цього Закону" замінити словами "цього Закону, Закону України "Про академічну доброчесність";

статтю 7 доповнити частиною вісімнадцятою такого змісту:

"18. Наукова установа зобов'язана розробити та забезпечити ефективне функціонування внутрішньої системи забезпечення академічної доброчесності відповідно до вимог, визначених цим Законом та Законом України "Про академічну доброчесність";

частину сьому статті 20 доповнити пунктом 12¹ такого змісту:

"12¹) надання рекомендацій Національній академії наук України, національним галузевим академіям наук України, науковим установам щодо дотримання цінностей, принципів і правил академічної доброчесності";

у статті 28¹:

друге речення частини п'ятої викласти в такій редакції: "Встановлення відповідно до законодавства в поданих до захисту дисертації або наукових публікаціях фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації є підставою для прийняття спеціалізованою вченою радою рішення про відмову у присудженні наукового ступеня доктора наук";

частини шосту і сьому виключити;

частину першу статті 50 доповнити пунктом 5 такого змісту:

"5) дотримання цінностей, принципів і правил академічної доброчесності";

в абзаці шостому пункту 5 частини першої статті 53 слова "Положення про дотримання принципів" замінити словами "Положення про дотримання цінностей, принципів і правил академічної доброчесності, принципів";

в абзаці п'ятому пункту 1 частини четвертої статті 54 слова "Положення про дотримання принципів" замінити словами "Положення про дотримання цінностей, принципів і правил академічної доброчесності, принципів";

7) у Законі України "Про освіту" (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 38–39, ст. 380 із наступними змінами):

абзац четвертий частини третьої статті 41 після слова "оцінювання" доповнити словами "результатів навчання";

статтю 42 викласти в такій редакції:

"Стаття 42. Академічна доброчесність

1. Кожний учасник освітнього процесу зобов'язаний у своїй діяльності дотримуватися цінностей, принципів і правил академічної доброчесності.

2. Цінності, принципи і правила академічної доброчесності, засади її забезпечення, види порушень академічної доброчесності та заходи реагування на порушення академічної доброчесності визначаються Законом України "Про академічну доброчесність", спеціальними законами та внутрішніми актами закладу освіти, наукової установи";

у статті 53:

абзац п'ятий частини першої викласти в такій редакції:

"доброчесне оцінювання результатів навчання";

у частині третій:

абзац другий викласти в такій редакції:

"виконувати вимоги освітньої програми та індивідуального навчального плану (за наявності), досягти результатів навчання, передбачених освітньою програмою");

після абзацу другого доповнити новим абзацом такого змісту:

"дотримуватися цінностей, принципів і правил академічної доброчесності".

У зв'язку з цим абзаци третій – шостий вважати відповідно абзацами четвертим – сьомим;

у статті 54:

в абзаці десятому частини першої слова "справедливе та об'єктивне" замінити словом "доброчесне";

частину другу після абзацу одинадцятого доповнити новим абзацом такого змісту:

"стимулювати і забезпечувати розвиток творчості, критичного та креативного мислення у здобувачів освіти".

У зв'язку з цим абзаци дванадцятий – вісімнадцятий вважати відповідно абзацами тринадцятим – дев'ятнадцятим;

абзац другий частини третьої статті 75 виключити;

8) у Законі України "Про фахову передвищу освіту" (Відомості Верховної Ради України, 2019 р., № 30, ст. 119):

у частині третій статті 1 слова "Про освіту" замінити словами "Про освіту", "Про академічну доброчесність";

пункт 10 частини другої статті 17 викласти в такій редакції:

"10) забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів фахової передвищої освіти та здобувачами фахової передвищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної внутрішньої системи забезпечення академічної доброчесності";

статтю 26 викласти в такій редакції:

"Стаття 26. Забезпечення академічної доброчесності у сфері фахової передвищої освіти

1. Кожний учасник освітнього процесу зобов'язаний дотримуватися цінностей, принципів і правил академічної доброчесності, визначених Законом України "Про академічну доброчесність".

2. Забезпечення академічної доброчесності у сфері фахової передвищої освіти здійснюється відповідно до цього Закону, Закону України "Про освіту" та Закону України "Про академічну доброчесність".

3. Керівник та інші педагогічні працівники закладу фахової передвищої освіти відповідно до компетенції забезпечують формування та утвердження культури академічної доброчесності у закладі фахової передвищої освіти.

4. За порушення академічної доброчесності до педагогічних працівників можуть бути застосовані такі додаткові види санкцій:

1) відсторонення від проведення процедур та заходів забезпечення якості освіти, вступних іспитів, олімпіад, турнірів, конкурсів, змагань та інших заходів змагального характеру строком від одного до трьох років;

2) недопущення строком від одного до трьох років до позачергової атестації, що має на меті підвищення кваліфікаційної категорії або присвоєння педагогічного звання;

3) позбавлення будь-яких видів заохочень (заохочувальних виплат, нагород тощо) протягом одного року.

5. Рішення про притягнення до академічної відповідальності може бути оскаржено відповідно до Закону України "Про академічну доброчесність" та внутрішніх документів закладу фахової передвищої освіти.

6. Відсутність реагування на факти порушення академічної доброчесності є підставою для притягнення керівника закладу фахової передвищої освіти до дисциплінарної відповідальності";

пункт 2 частини четвертої статті 30 викласти в такій редакції:

"2) мати внутрішню систему забезпечення якості фахової передвищої освіти, у тому числі внутрішню систему забезпечення академічної доброчесності, що відповідає вимогам, визначеним цим Законом та Законом України "Про академічну доброчесність";

у частині першій статті 55:

пункт 1 викласти в такій редакції:

"1) виконувати вимоги індивідуального навчального плану та досягти результатів навчання, передбачених стандартом фахової передвищої освіти та освітньо-професійною програмою";

у пункті 5 слова "установчих документів" замінити словами "цінностей, принципів і правил академічної доброчесності, установчих документів";

у пункті 4 частини першої статті 62 слова "дотримуватися академічної доброчесності" замінити словами "дотримуватися цінностей, принципів і правил академічної доброчесності", а слово "її" – словом "їх";

9) у Законі України "Про повну загальну середню освіту" (Відомості Верховної Ради України, 2020 р., № 31, ст. 226):

частину другу статті 1 викласти в такій редакції:

"2. Інші терміни вживаються в цьому Законі у значеннях, наведених у законах України "Про освіту", "Про академічну доброчесність" та інших законах";

абзац перший частини другої статті 42 викласти в такій редакції:

"2. Внутрішня система забезпечення якості освіти формується закладом освіти та повинна включати внутрішню систему забезпечення академічної доброчесності, що відповідає вимогам, визначеним цим Законом і Законом України "Про академічну доброчесність";

статтю 43 викласти в такій редакції:

"Стаття 43. Забезпечення академічної доброчесності у сфері загальної середньої освіти

1. Кожний учасник освітнього процесу зобов'язаний дотримуватися цінностей, принципів і правил академічної доброчесності, визначених Законом України "Про академічну доброчесність".

2. Забезпечення академічної доброчесності у сфері загальної середньої освіти здійснюється відповідно до цього Закону та Закону України "Про академічну доброчесність".

3. Керівник та інші педагогічні працівники закладу освіти відповідно до компетенції забезпечують формування та утвердження культури академічної доброчесності у закладі освіти.

4. За порушення академічної доброчесності до педагогічних працівників можуть бути застосовані такі додаткові види санкцій:

1) відсторонення від проведення процедур та заходів забезпечення якості освіти, вступних іспитів, олімпіад, турнірів, конкурсів, змагань та інших заходів змагального характеру;

2) недопущення строком від одного до трьох років до позачергової атестації, що має на меті підвищення кваліфікаційної категорії або присвоєння педагогічного звання;

3) позбавлення будь-яких видів заохочень (заохочувальних виплат, нагород тощо) протягом одного року.

5. Рішення про притягнення до академічної відповідальності може бути оскаржено відповідно до Закону України "Про академічну доброчесність" та внутрішніх документів закладу освіти";

10) у Законі України "Про авторське право і суміжні права" (Відомості Верховної Ради України, 2023 р., № 57, ст. 166):

статтю 3 доповнити частиною п'ятою такого змісту:

"5. Дія цього Закону не поширюється на відносини щодо застосування заходів реагування на порушення академічної доброчесності";

пункт 2 частини першої статті 11 після слів "використання твору" доповнити словами "(крім оприлюднення академічного твору)".

4. Кабінету Міністрів України:

1) протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом:

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону, та набрання ними чинності одночасно з набранням чинності цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом;

2) через один рік з дня набрання чинності цим Законом поінформувати Верховну Раду України про стан його виконання.

Президент України

м. Київ
18 грудня 2025 року
№ 4742–ІХ

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

Апарат Верховної Ради України
12/38-2026/20045 від 29.01.2026

2128631

САС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Апарат Верховної Ради України, 2 прим.

Сертифікат: 3FAA928838EC003040000008F172D004891E800

Дійсний до: 22.09.2027 0:00:00

